

Ének – zene 5–8. évfolyam

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek *továbbfejlődjenek*. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A kerettantervben két évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatóak. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérezés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozásokkor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulóknál kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

5–6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az 5. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 36 óra (heti 1 óra)

A 6. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 36 óra (heti 1 óra)

A témakörök áttekintő táblázata: 5. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	15
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	10
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	5
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3
Összes óraszám:	36

A témakörök áttekintő táblázata: 6. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	17
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	7
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	4
Ismeretek - Hallásfejlesztés	5
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3
Összes óraszám:	36

Tematikai egység	Zeneművek / Énekes anyag	Órakeret 5. o.15 óra 6. o. 17 óra
<p><i>Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – 5. osztály</i> A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégen, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magas a teteje; Egy kis kertet keríttek; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; Régi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt</p> <p><i>Műzenei szemelvények, más népek dalai:</i> M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J. S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)</p> <p><i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra:</i></p>		

Báránkámon csengő szől; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl, vitézek; Haj, ki, kisse, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből - 6. osztály

A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni, Duna parton; Element a két lány; Este van már; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai:

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra:

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok; A kis Jézus megszületett; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Örvendetes napunk támadt

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszerezen játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszerezen játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani
  - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni
  - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül
- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása
  - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban
  - A megélt élmények feldolgozásának segítése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés – A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása – Népszokások eljátszása – Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában – Részvétel az iskolai kórus munkájában – Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán 	<ul style="list-style-type: none"> – 5. osztályban 50, 6. osztályban 26 dal megismerése – A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése – A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése – A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése
Fogalmak	a cappella; kamaraének – társas-ének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte.

Tematikai egység	Zeneművek / Zenehallgatás	Órakeret 5. o. 10 óra 6. o. 7 óra
Zenehallgatási anyag – 5. osztály		
Dunántúli ugrós táncok		
Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar		
Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6-7. tétel		
Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar		
Zene Mátyás király udvarából		
J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)		
W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló		
Liszt Ferenc: Manók tánca		
Johannes Brahms: V. magyar tánc		
Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje		
Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós		
Ligeti György: Sípval, dobval, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire		
John Williams: Csillagok háborúja – induló		
Zenehallgatási anyag – 6. osztály		
Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)		
Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar		
Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermeknek – Fa fölött, fa alatt		

Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven
 Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel
 Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel
 W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek
 Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő
 Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet
 Bedrich Smetana: Moldva – részlet
 Benjamin Britten: Variációk és fúga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével
- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz
- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

ISMERETEK

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében

Fogalmak

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció;

	zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)
--	--

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	Órakeret 5. o. 5 óra 6. o. 4 óra
-------------------------	--	---

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

ISMERETEK

- A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet

Fogalmak

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés	Órakeret 5. o. 3 óra 6. o. 5 óra
-------------------------	---	---

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése
- A kis és nagy terc és szekund hangzatkötő szerepének érzékelése és megértése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével

<ul style="list-style-type: none"> – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése – Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.) 	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel – Zenei kérdés, válasz rögtönzése – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására 	<ul style="list-style-type: none"> – Tiszta kvint, tiszta kvart, tiszta oktáv – Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund – Dúr és moll hangzás – Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése
Fogalmak	Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosított jelek

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Zenei írás-olvasás	Órakeret 5. o. 3 óra 6. o. 3 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none"> – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival – az új ritmikai elemek felismerése kottaképben – az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban – a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban 		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal 	<ul style="list-style-type: none"> – a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása – a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása – a tiszta hangközök grafikai képe és írása – a módosított hangok grafikai képe és írása 	

<ul style="list-style-type: none"> – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása. 	<ul style="list-style-type: none"> – az abszolút hangnevek – C-dúr, a-moll
Fogalmak	Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

7–8. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata: 7-8. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	15
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	10
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	5
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3
Összes óraszám:	36

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenei történeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenei történeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között!

A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

A tantárgy alapóraszámja két évfolyamon: 68 óra

Tematikai egység	Zeneművek / Énekes anyag	Órakeret 15 óra
	<p>Magyar népdalok - 7. osztály A szennai lipisen-lapason; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magas a teteje; Fecském, fecském; Hopp ide tisztán; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény</p> <p>Műzenei szemelvények: Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D’Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A.Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömóda; Franz Schubert: A pizstráng</p> <p>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra: Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651)</p>	
	<p>Magyar népdalok - 8. osztály A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca; Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva</p> <p>Műzenei szemelvények, más népek dalai: Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdön már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur (két szólam); W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam)</p> <p>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra: Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzente; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsá; Ma van húsvét napja</p>	
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none"> – Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből – Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus) – A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata – Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból – Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel 		

<ul style="list-style-type: none"> – Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással hangszerkísérettel – A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése – Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait 	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés – A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál – Éneklés az iskolai kórusban – Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben – Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban – A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> – Népdalok és műdalok – a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői – Műzene és népzenei feldolgozások különbsége – Homofon és polifon (kánon) szerkesztés – A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői – A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben
Fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.

Tematikai egység	Zeneművek / Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
<p>Zenehallgatási anyag – 7. osztály Magyar Gregoriánium (Schola Hungarica) - részletek Orlando di Lasso: Visszhang Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fúga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15. sz. G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel W. A. Mozart: Falusi muzikusok; Figaro házassága – nyitány részlet L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia – Örömóda Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus Új Pátia sorozat – Utolsó Óra (válogatás) A népzenei revival legjobb felvételei</p>		
<p>Zenehallgatási anyag – 8. osztály W. A. Mozart: A-dúr klarinét kvintett lassú tétele Frédéric Chopin: g-moll mazurka Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet</p>		

Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)
 Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus
 Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal
 Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám
 Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet
 Robert Schumann: Gyermekjelenetek – Álmodozás
 Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló
 Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel
 Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
 Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto
 Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni, Fölszállott a páva –
 részletek a variációkból
 Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal
 Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna
 Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
 George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon)
 Jazz standard-ek
 Új Pátia sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek)
 Népzenei revival legjobb felvételei

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével
- élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása
- a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során
- a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül
- a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről

ISMERETEK

- Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
- Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait

<ul style="list-style-type: none"> – Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről – Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) – Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata 	
<p>Fogalmak</p>	<p>Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene</p> <p>Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.</p> <p>Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval – Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban – Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során – Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket. 		
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p>	<p>ISMERETEK</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult új dalok ritmusának hangoztatása – Ritmuskánon az osztály csoportjai között – Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – Egyszerűbb ritmushangszerek készítése – Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> – Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató – Felütés- súlytalan indítás 	

Fogalmak	3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés
-----------------	--

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés	Órakeret 3 óra
-------------------------	---	---------------------------

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tisz intonációval

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
-------------------------------	------------------

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

- A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése
- Kis és nagy szext, szeptim

Fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.
-----------------	----------------------------------

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Zenei írás-olvasás	Órakeret 3 óra
-------------------------	---	---------------------------

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

<ul style="list-style-type: none"> – Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre – Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban – A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan 	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával – Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Új ismeret: 1#, 1 bé előjegyzés – A korábbi ismeretek mobilizálása: <p>>Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete</p> <p>>A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon</p> <p>>Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan</p> <p>>Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete</p> <p>>Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete dúr és moll jelleg hangzásában</p>
Fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, e-moll, F-dúr, d-moll